

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/166-1
Saksbehandler Hilde Storsæter

Utvalg	Møtedato
Oppvekst- og utdanningsutvalget 2023 - 2027	28.01.2025
Kommunestyret 2023 - 2027	06.02.2025

Orientering om høringsforslag til nye tilskuddsregler - private barnehager

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Grimstad kommune tar hørings svar til orientering

Vedlegg

KS hørings svar om regulering av private barnehager

Sammendrag

Kommunedirektøren har gjennomgått og vurdert høringsnotatet til Kunnskapsdepartementet «*Høring av forslag til endringer i barnehageloven med forskrifter (driftstilskudd og pensjonstilskudd til private barnehager)*», samt KS sitt hørings svar som gjelder denne. Av kapasitetshensyn har kommunen ikke besvart høringen, men det orienteres her om høringsuttalelsen fra KS.

KS sine konklusjoner i høringen:

1. KS støtter forslaget om en tydeligere formålsbestemmelse, men mener hensynet til lokalt selvstyre skal nevnes på lik linje med hensynet til likebehandling, kostnadseffektivitet og en mangfoldig barnehagestruktur.
2. KS støtter forslaget til ny modell for beregning av driftstilskudd til private barnehager, med grunntilskudd, ekstra grunntilskudd og tilleggstilskudd.
3. KS mener at valg av pensjonsmodell må legge til rette for gode pensjonsvilkår også for ansatte i private barnehager, kostnadskontroll i ordningen og begrenset administrativ byrde for kommuner og private barnehager.
4. Det forutsettes fullfinansiering av nye kommunale oppgaver som følger av lov og forskriftsendringer.

Bakgrunn og fakta

Det har over flere år pågått utredninger om ny regulering av private barnehager, og i november 2023 fremmet Kunnskapsdepartementet et høringsforslag om ny regulering. Forslaget innebar at kommuner selv skulle fastsette forskrifter for finansiering av private barnehager, en tydeliggjøring av kommunens mulighet for å stille vilkår ved godkjenning, samt en mulighet for at kommunen hvert 10. år kunne beslutte å redusere antall plasser de private barnehagene var dimensjonert for.

KS punkter følger opp forliket som ble inngått i oktober 2024 mellom partiene Senterpartiet, Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus på de punkter som krever ny høring.

KS høringssvar:

KS støttet hovedlinjene i forslaget om sterkere lokaldemokratisk styring og handlingsrom i samarbeidet med private barnehager, men pekte på behov for klargjøring av en rekke punkter i forslaget. KS har søkt å bidra til en samlende løsning for regulering av private barnehager, som både ivaretar hensynet til lokalt handlingsrom og bidrar til forutsigbarhet både for kommuner og private barnehager.

1. Formålsbestemmelse

Det foreslås følgende ny formålsbestemmelse i lov om private barnehager;

Regler om tilskudd til private barnehager skal særlig legge til rette for likebehandling av private og kommunale barnehage tilbud, forutsigbarhet for private barnehager, en mangfoldig barnehagestruktur og effektiv ressursbruk.

KS synspunkter:

KS støtter forslaget til en tydeligere formålsbestemmelse, men mener hensynet til lokalt selvstyre skal nevnes på lik linje med hensynet til likebehandling, kostnadseffektivitet og en mangfoldig barnehagestruktur.

2. Driftstilskudd:

Det foreslås en ny regulert modell for beregning av tilskudd til private barnehager, med grunntilskudd, ekstra grunntilskudd og tilleggstilskudd.

- a) Grunntilskuddet skal beregnes med utgangspunkt i gjennomsnittlige driftskostnader i kommunale barnehager. Eksempler på dette kan være lønn, beskjefligelsesmateriell, strøm, renhold med mer.
- b) Ekstra grunntilskudd. Kommunen kan holde utgifter som skyldes særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen utenfor grunntilskuddet. Eksempler på dette kan være barnehager med en høy andel minoritetsspråklige barn eller høy andel barn fra familier med lav sosioøkonomisk status, og der det er mange barn med behov for ekstra ressurser, men uten rett til spesialpedagogisk hjelp etter kapittel VII. Etter departementets syn kan slike særtrekk ved barnehagen eller barnegruppen gjøre det ekstra ressurskrevende å gi et like godt barnehage tilbud til de barna som går i disse barnehagene dersom ikke tilskuddene differensieres. Dette innebærer at kommunen må foreta en helhetsvurdering om den kommunale barnehagen har utgifter som skyldes særtrekk ved barnehagen eller barnegruppen. Dersom dette gjøres, er kommunen pliktig til å finansiere de private barnehagene som har samme driftsforutsetninger tilsvarende gjennom ekstra grunntilskudd. Kommunen kan velge å ikke benytte muligheten til å holde utgifter utenfor, selv om de har grunnlag for å gjøre det, dersom kommunen vurderer at det er så lite at det ikke er verdt den administrative jobben det er å finne og dokumentere disse merutgiftene. For private barnehager som ikke holder utgifter utenfor beregningsgrunnlaget, vil grunntilskuddet beregnes likt som driftstilskuddet beregnes i dag. Det videreføres regler for nasjonale satser der kommunen ikke har kommunale barnehager.
- c) Kommunen *kan* videre gi tilleggstilskudd til private barnehager, og stille vilkår for tilskuddet.

Muligheten til å gi tilleggstilskudd kan legge til rette for kvalitetsutvikling av barnehagene, og for at de private barnehagene i større grad kan få dekket særskilte kostnader til drift av barnehagen. Kommunen skal ikke forskjellsbehandle private barnehage tilbud uten saklig grunn.

Dersom kommunale barnehager i gjennomsnitt ikke oppfyller nasjonal norm for bemanning eller kompetansekrav, foreslås det at kommunen får plikt til å gi tilleggstilskudd til private barnehager, for å sikre at private barnehager likevel settes i stand til å oppfylle normen.

Nye lokale eller nasjonale krav til private barnehager, som for eksempel økt bemanning eller særskilte satsinger, skal finansieres samtidig som de innføres, gjennom tilleggstilskudd frem til disse inngår i beregningsgrunnlaget for grunntilskuddet. Grunntilskuddet baseres fortsatt på kommunens regnskapstall to år før tilskudds året. Generelle krav som stilles til de private barnehagene må hjemles i lokal forskrift.

KS synspunkter:

KS støtter forslaget til ny modell for beregning av driftstilskudd til private barnehager, med grunntilskudd, ekstra grunntilskudd og tilleggstilskudd.

3. Pensjonstilskudd:

I høringsforslaget pekes det på at regler for beregning av pensjon skal ivareta hensynet til gode pensjonsvilkår for ansatte i private barnehager, sikre kostnadskontroll, bedre treffsikkerheten og begrense administrativt arbeid. Det foreslås to ulike modeller som høres åpent.

Alternativ 1 innebærer at det fastsettes 3-5 nasjonale proSENTsatser for beregning av pensjonstilskudd til den enkelte barnehage. Disse skal tilpasses vilkårene i ulike pensjonsavtaler til private barnehager. Den høyeste proSENTsatsen utgjør taket på ordningen.

Alternativ 2 er å videreføre dagens bestemmelser om utmåling av pensjonstilskudd, men at det skal være en lavere proSENTsats for barnehager uten tariffavtale. I tillegg foreslås det en endring i søknadsordningen og da en ny øvre grense på 12 prosent av lønnsutgiftene i de kommunale barnehagene, at tilskudd til pensjon må være lavere enn utgiftene til pensjon samlet for tre år og at det tydeliggjøres hvilke produkter private barnehager kan få dekket utgifter til. Vanlige tilleggsprodukter for ansatte i kommunale barnehager er barnepensjon, ektefellepensjon eller etterlattepensjon, uførepensjon, yrkesskade/yrkessykdom og gruppelivsforsikring. Det er kun tilsvarende produkter som er vanlig i kommunale barnehager, som private barnehager kan få dekket.

Det foreslås en egen ordning for finansiering av pensjonskostnader for barnehager som har særskilt høye kostnader som følge av avtaler om offentlig tjenstepensjon.

KS synspunkter:

KS mener at valg av pensjonsmodell må legge til rette for gode pensjonsvilkår også for ansatte i private barnehager, kostnadskontroll i ordningen og begrenset administrativ byrde for kommuner og private barnehager. Begge modellene kan bidra til mer treffsikker kostnadsdekning for de private aktørenes kostnader og ivareta de øvrige hensyn som er nevnt i høringsnotatet. KS mener det ikke er åpenbart hvilken modell som gir minst administrativ belastning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser:

Departementet mener at nytt system for tilskuddsberegning og pensjon ikke vil medføre vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene. Modellen kan gi ulike utslag for kommuner og private barnehager, avhengig av lokale forhold. Siden tilleggstilskudd skal være et frivillig lokalt tilskudd, må dette finansieres innenfor rammen av kommunens frie inntekter.

Departementet mener begge pensjonsmodellene vil være provenøytrale på lengre sikt, men med noe administrative merkostnader for kommunene på kort sikt. Dette motsvares ifølge departementet av at kommunene kan få noe innsparing i pensjonstilskudd til private barnehager på kort sikt.

KS synspunkter:

KS mener det forutsettes fullfinansiering av nye kommunale oppgaver som følger av lov og forskriftsendringer.

KS vurderinger:

Kommunene har det overordnede ansvaret for å sikre et barnehagetilbud til alle barn i kommunen. I tråd med prinsippet om lokalt selvstyre, mener KS at det nasjonale regelverket fortsatt må gi rom for at kommunene kan samarbeide med lokale aktører om drift av barnehager. Det er nødvendig at kommunen som lokaldemokratisk organ og ansvarlig for barnehagetilbud kan stille krav til de private aktørenes tilbud. KS administrasjon mener dette forslaget styrker muligheten for dette, samtidig som det ivaretar målet om et likeverdig barnehagetilbud og forutsigbarhet for de private barnehagene.

Kommunens vurderinger:

Kommunen er avhengig av private tilbydere for å kunne oppfylle lovkravet om rett til barnehageplass i samsvar med barnehagelovens § 16. Over 80 prosent av barn med rett, har plass i private barnehager. Grimstad kommune er opptatt av at alle barn i Grimstad skal ha et trygt, godt og mangfoldig barnehagetilbud, og at kommunen kan kunne gi tilbud om tilstrekkelig antall plasser av høy kvalitet til våre innbyggere.

Kommunen vurderer at nytt regelverk bidrar til at private barnehager kan opprettholde, vedlikeholde og utvikle eksisterende tilbud. Det vurderes at det legges til rette for forutsigbare rammevilkår og bærekraftig økonomi, og er basert på utvikling av gjeldende regler om likeverdig behandling av private og kommunale barnehager.

Konklusjon

Slik kommunedirektøren ser det, vil resultatet av lovendringene bidra til ro rundt finansieringen av sektoren, både av hensyn til de private barnehagene og til kommunen. Vi antar at regelendringene vil føre til mindre administrativ byrde for kommunen på sikt, og redusere grunnlag for konflikter om finansiering mellom kommunen og de private barnehagene. Kommunedirektøren støtter KS hovedkonklusjoner.